

فارابی تصریح دارد جایگاه زن و مرد در مدینه فاضله یکسان است

استاد دانشگاه علامه طباطبایی گفت: فارابی در فضائل و مدینه فاضله نه بر جنسیت که بر فضائل تأکید دارد. فارابی در آرا مدینه الفاضله تصریح دارد که جایگاه زن و مرد در مدینه فاضله یکسان است.

استاد دانشگاه علامه طباطبایی گفت: فارابی در فضائل و مدینه فاضله نه بر جنسیت که بر فضائل تأکید دارد. فارابی در آرا مدینه الفاضله تصریح دارد که جایگاه زن و مرد در مدینه فاضله یکسان است.

به گزارش خبرنگار مهر، همایش بین المللی جایگاه زن در تمدن ایران و اسلام ۱۲ و ۱۳ اسفندماه در بنیاد ایران شناسی برگزار می شود.

در این همایش قاسم پورحسن عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی در نشست تخصصی جایگاه زن در آفرینش و تکوین (اشاره به دوره زمانی پیش از اسلام، پس از اسلام، تاکنون) درباره نگره فلسفی متفکران اسلامی به زن سخنرانی خواهد کرد.

در ادامه چکیده ای از سخنان وی می آید:

برخلاف تصور رایج، حکمت عملی در فارابی و ابن سینا پیوند نیرومندی با فهم سرشت، جایگاه و نقش زن دارد. تدبیر منزل و کوشش برای تدوین نظام خانواده در اندیشه فیلسوفان اسلامی مورد غفلت قرار گرفته و جایگاه و نقش زن و مرد در تفکر فلسفی فارابی و ابن سینا فهم نشده است.

فارابی می کوشد تا در بحث حکمت عملی و با رهیافتی فضیلت محور که انسان محورانه است تا جنسیت محور، به نقش زن توجه نماید. ابن سینا نیز همچون فارابی تحت تأثیر آموزه های اخلاقی و دینی تلاش دارد تا از منظر کارکردگرایانه به این موضوع التفات نماید.

گرچه بررسی میزان تأثیر احکام و آموزه های وحیانی بر اندیشه فلسفی فارابی و ابن سینا در موضوع زن، نیازمند مطالعه و کوشش مستقلى است اما نمی توان تأثیر نیرومند آن را در گسست معرفتی این دو فیلسوف از سنت یونانی در این مساله انکار کرد.

فارابی در «آرا مدینه الفاضله و مضاداتها» انسان را افضل موجودات در نظام هستی می داند (فارابی، آرا مدینه الفاضله و مضاداتها، ۱۹۹۵، ۱۵۱) که می تواند به افضل مراتب کمال و سعادت دست یابد. فارابی در فصول المدنی از زن با عنوان «مدبر منزل» و «رب المنزل» یاد می کند و او را همانند «مدبر مدینه» می داند (فارابی، فصول المدنی، ۱۴۰۳، ۴۰).

فارابی دست یافتن به فضیلت و سعادت انسان را غایت بنیادین مدینه می داند. نزد فارابی لازمه دستیابی به سعادت، کسب مبادی دانش نخستین است و این توانایی به نحو برابر در زن و مرد وجود دارد، ولی فطرت و تربیت را دو عامل مهم در حصول سعادت بر می شمارد. فارابی در آرا مدینه الفاضله تصریح دارد که جایگاه زن و مرد در مدینه فاضله یکسان است. علیرغم برتری مرد در «خشم» و امتیاز زن در «مهر» هر دو در نیروهای اساسی «حس و تخیل» و «خرد» برابرند و تمایزات دیگر ناشی از عوارض است (فارابی، آرا مدینه الفاضله و مضاداتها، ۱۹۹۵، ۹۵).

اگر بدانیم نزد فارابی نیروی متخیله، فاهمه و خرد از اهمیت اساسی برای کسب دانش و معرفت جهت نیل به سعادت برخوردارند، می توانیم به فهم و التفات انسان محورانه فارابی در باب زن دست یابیم.

فارابی نه در نظام خانواده و نه در نظام مدینه بر جنسیت و برتری جویی های نامعقول تأکید ندارد. شالوده تفکر فارابی در این دو نظام، انسان شناسانه است لذا فارابی در فضائل و مدینه فاضله نه بر جنسیت که بر فضائل تأکید دارد.

گرچه رویکرد ابن سینا در باب مرد و زن، کارکردگرایانه است اما شالوده آن را منظر انسان شناسانه ابن سینا شکل می دهد. به گفته کربن تفاوت اساسی ابن سینا با فیلسوفان یونانی این است که قلب پروژه ابن سینا را باید انسان شناسی دانست. رساله «السیاسه» ابن سینا که شاید بتوان آن را نخستین رساله مستقل با موضوع تدبیر منزل در دنیای اسلام دانست به پژوهش در باب نظام خانواده و جایگاه زن اختصاص داد.

ابن سینا در این رساله به بررسی اهمیت ازدواج و نقش اساسی آن در ظهور مدینه فاضله می پردازد و در ضمن آن به نقش و جایگاه زن توجه می کند که بسیاری از آن برگرفته از متون اصلی دین اسلام است.